

Pastisseria RAGA Major, 105 - Telèfon 72 03 53 ULLDECONA	BAR EL REBOST Carrer Calvari, 57 - Tel. 72 07 86 ULLDECONA	Vídeo-Foto MILLAN EUROCRHOM - Laboratori Fotogràfic Distribuïdor Vídeos JVC Avda. Ramon Salomón, 19 - Tel. 72 03 63 ULLDECONA
<i>Mutua General de Seguros</i> AGÈNCIA LABERNIA Assessorament - Tramitacions - Assegurances - Viatges Major, 108 - Tel. 72 00 81 - ULLDECONA	Fusteria LAVEGA-BOSCH, C.B. Avda. Escoles, 5 - Tel. 72 11 37 ULLDECONA	Oficina Tècnica LO y SA Major, 111 - Telèfon 72 00 48 ULLDECONA
SUMINISTROS "LA SÈNIA" JOAN CORDOBA I SERRA Materials Construcció - Decoració LA SÈNIA - ULLDECONA	LIBRERIA PASALAMAR Carrer Sant Antoni, nº 13 ULLDECONA	Escumosos SANS BEGUDES I REFRESCOS Entenza, 30 - Telèfon 72 03 40 ULLDECONA
Auto-Escola PITARCH Plaça Sales i Ferré, nº 15 - Tel. 72 07 17 ULLDECONA	<i>Radió Ferré</i> C/. Sant Antoni, 38 Tel. 72 01 08 ULLDECONA	Carnisseria OLGA Major, 160 - Telèfon 72 04 64 ULLDECONA
Relotgeria ITARTE ULLDECONA	VÍCTOR TALLER · GRÀFIC LA SÈNIA impremta la pau, 8 - Tel 71 37 41 la sènia	 MAPFRE Grup Assegurador Delegat a Ulldecona: PERE SANS i ARASA Sant Antoni, 28 - Telèfon 72 03 37
Ferreteria GRAU Llistes de Noces - Electrodomèstics SUPER-SER Pintures TITAN-LUX - Distribuïdor Oficial BOSCH Major, 104 - Tel. 72 01 89 - ULLDECONA	GALVANITZATS ANEA Camí de l'Olivar, s/n. Tel. 72 10 71 - Ulldecona	COOPERATIVA AGRÍCOLA D'ULLDECONA, S.C.C.R.L. OLI VERGE D'OLIVA ACOMONT ULLDECONA Vendes: Carrer Major, 175 - Telèfon 720007 43550 ULLDECONA (Tarragona)
Mobles ARNAU Sant Lluc, 12 - Major, 82 Tel. (977) 72 03 58 ULLDECONA	Merceria, Perfumeria i Cosmètica Major 110 Telèfon 72 05 81 - ULLDECONA	JMS ELECTRODOMÈSTICS Joan Miquel Subirats Castell / c/ major, 153 - tel. 72 06 38 - 43550 ulldecona

C.C.R.

MARÇ / ABRIL 1993   Preu: 150 Ptes.   NÚM. 65

1a Trobada de Teatre Amateur - Navàs 1991

FEDERACIÓ
DE GRUPS AMATEURS
DE TEATRE
DE CATALUNYA

PREMI LITERARI MEMORIAL ANTONI SANTOS I ANTOLÍ

Als grups de teatre amateur ens calen obres per a representar. I nosaltres en volíem de noves, dels nostres temps. Per aquest motiu i també per esperar els escriptors, novells i consagrats, a que dediquessin part del seu temps i del seu enginy al teatre, l'any 1.988, la Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya, va convocar per primera vegada aquest Premi Literari.

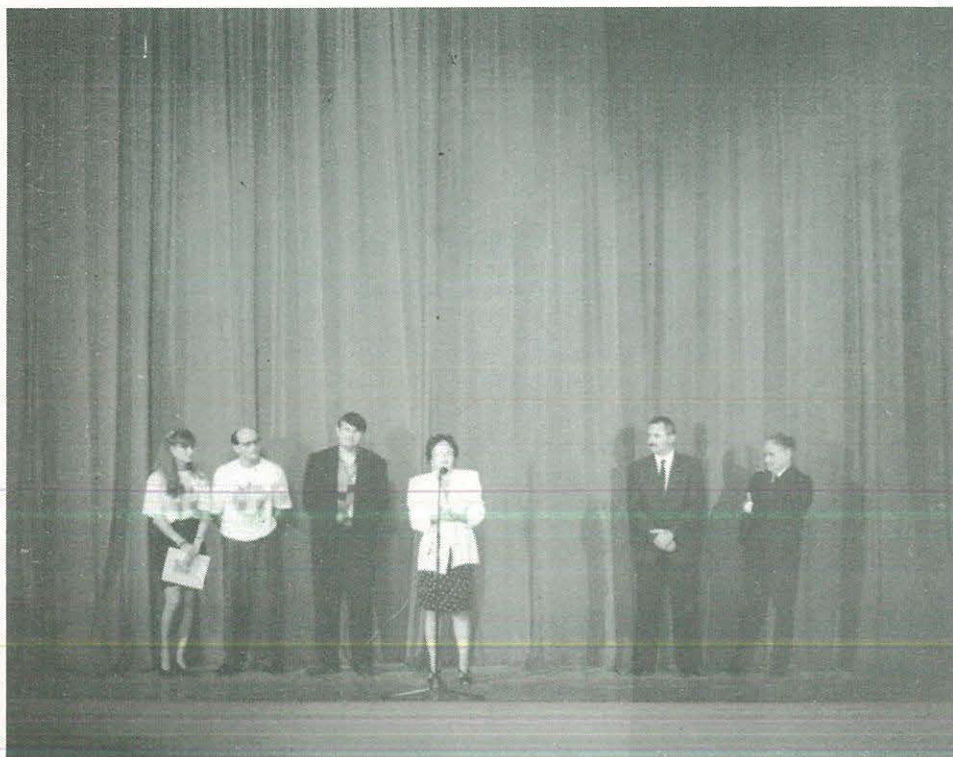
I en buscar-li un nom, no en vam trobar cap de més adient que el d'aquest home tan vinculat al teatre amateur com Antoni Santos i Antolí. Autor teatral, amic, conseller i fundador del més gran arxiu de teatre que hi ha al nostre país. (Tots els grups d'aficionats hem utilitzat els seus llibres i "caudals". Tots en un moment o altre de la nostra trajectòria li hem demanat consell i fins i tot avui en aquest món d'ordinadors i fotocopiadores, si hom cerca aquella obra especial, aquella que ja forma part de la nostra història, i que segurament estarà exhaurida, a l'arxiu Santos l'hi trobareu). És per això que hem volgut amb aquest Memorial retre-li un petit homenatge.

Amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, es va engegar aquest

Premi Literari que té una dotació econòmica de 500.000 ptes. Però hem volgut donar una cosa més: l'edició de les obres premiades. I potser el més desitjable per un autor: la representació de la seva obra. Fins fa poc l'estrena es feia a Sitges, i des de l'any passat, l'obra guanyadora ha tingut una pre-estrena a la Fira de Teatre de Tàrraga. Cal assenyalar que la representació de l'obra guanyadora del Premi Literari ha motivat la creació del Concurs de Montatge "Germans Salvador" on hi podeu participar tots els grups federats.

Al repassar les cinc convocatòries estem contents de la resposta obtinguda. Hem aconseguit interessar a molts autors, els quals han presentat un total de 223 obres. Esperem que en el futur hi hagi cada vegada més escriptors interessats en oferir les seves creacions al món del teatre.

No podríem acabar aquest petit historial del Premi Literari de Teatre MEMORIAL ANTONI SANTOS I ANTOLÍ, sense oferir als presents avui a aquesta Trobada, el nom dels autors i obres guardonades en les convocatòries anteriors i que ja han quedat per sempre dins el marc de la història del teatre escrit en català.

La Subdirectora General del Departament de Cultura de la Generalitat, Gemma Armengol, va lliurar el cinquè premi literari Memorial Santos i Antolí dotat amb 500.000 ptes. a l'escriptora barcelonina Josefina Altés, per l'obra guanyadora *Montserrat, Marta i Maria*, dintre dels actes de la Zona Trobada a Calafell

PREMI LITERARI MEMORIAL ANTONI SANTOS I ANTOLÍ

MENCIONS ESPECIALS:

- *La nit de les dues llunes*, de Rosa Victòria Gras (1.988)
- *El fantasma de la disc-ho*, d'Octavi Egea (1.991)
- *Alt Standing*, de Josep Cantin (1.991)
- *El Convidat*, de Ferran Capel (1.991)

FINALISTES:

- *Les Assassinadetes de Lighting a House*, de Llorenç Pagès-Arqués (1.988)
- *Perduts en el temps*, de Juli-Manuel Pou (1.989)
- *Somniar la vida*, de R. Victòria Gras (1.990)
- *Laura*, de Jordi Teixidor (1.991)

GUANYADORES:

- *Primavera a París*, de Montserrat Cornet (1.988)
  - *City-Bang-Bang-Blues*, de Josep Gras (1.989)
  - *Catalans a la romana*, de Joan Rosquelles (1.991)
  - *Montserrat, Marta i Maria*, de Josefina Altés (1.992)
- (L'any 1990 el 1er Premi va quedar desert)

Viatge a Barcelona dels grups de teatre del Baix Ebre - Montsià

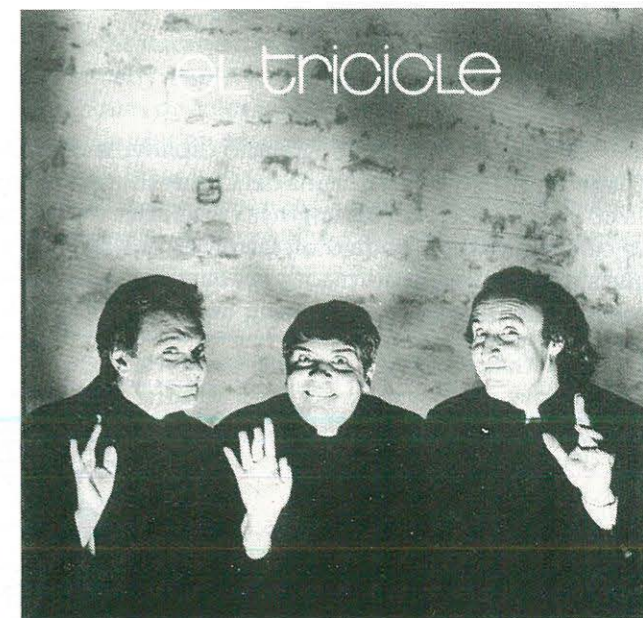
El passat 3 d'abril, dissabte, els grups de teatre del Baix Ebre-Montsià vam assistir a l'Assemblea General de la Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya que es va fer a Barcelona.

Vam aprofitar bé el dia, ja que es va sortir pel matí i així es va poder estar per Barcelona tot el dia. Per la nit vam anar a veure *Terrífic!*, espectacle que el Tricicle representa al Teatre Victòria.

* ESTUDI
* REPORTATGE
* FOTO INDUSTRIAL
* GRAFISME

ULLDEONA
MAJOR, 80
TEL. 780087

Secció Filatèlica

NOVETATS FILATÈLIQUES. Febrer 1993

Servicios públicos: Sanidad.

Fecha de emisión: 12 de febrero 1.993.
Impresión: Huecograbado bicolor.
Papel: Estucado, engomado, fosforescente.
Formato: 21,5 x 24,9 mm.
Dentado: 13 3/4.
Valor facial: 65 pesetas.
Efectos en pliego: 100
Tirada: Ilimitada.

El segon segell de la sèrie **Servicios Públicos** que s'emet aquest any està dedicat a la **Sanidad**.

L'article 43 de la Constitució, estableix el dret a la protecció de la salut, dret que requereix l'adopció de mesures idònies per part dels poders públics.

La promulgació de la **Ley General de Sanidad** en 1.986 configura el sistema sanitari com un servei públic i concreta les actuacions en la prevenció de malalties i la promoció de la salut, per aconseguir que tots els ciutadans en tinguin un bon nivell que els permeti gaudir d'una vida social i econòmicament productiva.

Aerograma: Diego Marín

Fecha de emisión: 26 de febrero 1.993.
Impresión: Offset policolor.
Papel: Lito azul.
Tamaño plegado: 167 x 93 mm.
Tamaño del sello: 40,9 x 28,8 mm.
Valor facial: 65 pesetas.
Tirada: Ilimitada.

Entre els pioners de l'aviació espanyola es troba **Diego Marín**. Nascut a Coruña del Conde (Burgos) l'any 1.760 i gran afeccionat als enginyers i artefactes mecànics, va construir, amb l'ajuda d'un ferrer, un cos de fusta al que s'unien dues ales formades per barnilles metàl·liques cobertes de plomes. L'11 de maig de 1.793, als 33 anys

Efemérides: Andrés Segovia

Fecha de emisión: 19 de febrero 1.993.
Impresión: Calcografía.
Papel: Estucado, engomado mate, fosforescente.
Formato: 28,8 x 40,9 mm.
Dentado: 13 3/4.
Valor facial: 65 pesetas.
Efectos en pliego: 50.
Tirada: 2,5 millones.

La sèrie **Efemérides** d'aquest any s'inicià amb un segell dedicat a l'il·lustre concertista i mestre universal de la guitarra, **Andrés Segovia**.

Nascut a Linares (Jaén) en 1.893, començà la seva formació musical a Granada on va donar el seu primer concert a l'edat de 14 anys. Després de triomfar a Madrid i Barcelona, inicià la seva activitat internacional que el va posar en contacte amb públics de tot el món. Donà recitals per tota Hispanoamèrica, París i Estats Units, compaginant concerts i ensenyament, amb una total dedicació a la guitarra clàssica. Gran nombre de compositors li han dedicat les seves obres que junt a les transcripcions realitzades personalment d'obres clàssiques, han situat decisivament l'ensenyament de la guitarra, en acadèmies i conservatoris, a nivell dels altres instruments.

Doctor Honoris Causa per diverses Universitats europees i americanes, va rebre nombroses condecoracions i honors en reconeixement a les qualitats professionals i humanes. Va morir l'any 1.987.

d'edat, va realitzar el primer vol espanyol documentat. El recorregut d'uns 30 quilòmetres que s'havia fixat assolir amb aquest aparell, va quedar reduït a uns 400 metres de distància, a uns pocs d'alçada. Va morir en 1.804, sense aconseguir el que s'havia proposat, davant la incomprensió dels seus conveïns.

CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA

Secció Filatèlica

NOVETATS FILATÈLIQUES. Març 1993

Día del Sello

Fecha de emisión: 12 de marzo 1.993.
Impresión: Calcografía y offset.
Papel: Estucado, engomado mate, fosforescente.
Formato: 40,9 x 28,8 mm.
Dentado: 13 3/4.
Valor facial: 28 pesetas.
Efectos en pliego: 50
Tirada: Ilimitada.

El **Día del Sello** de l'any 1.993 està dedicat a les bústies. Les antigues **Ordenanzas de Correos** de 1.762 recollen la seva existència, en base a evitar pèrdues de cartes i donar un millor servei a l'usuari.

Les **Ordenanzas** de 1.794 reforçaven l'existència i necessitat per facilitar i millorar el servei. El **Real Decreto** del 3/11/1.852 -quasi tres anys després d'emetre's el primer segell espanyol- ordenava l'establiment de bústies en punts perifèrics de Madrid on ja es recollia la correspondència dues vegades al dia.

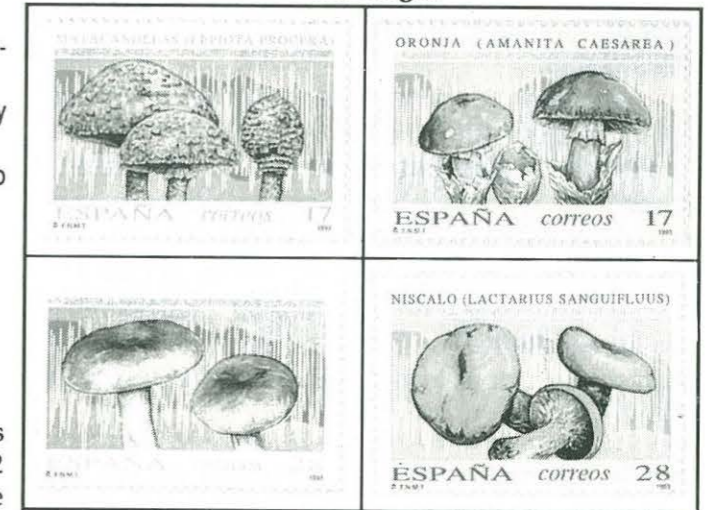
Les bústies, al llarg del temps, han anat variant les formes, els motius decoratius i els materials amb que s'han fet.

La que reproduïx el segell, es troba depositada al **Museo Postal** de Madrid i fou realitzada l'any 1.908. Es tracta d'una peça de metall que representa el globus terraqüi i porta, a la part superior, un sobre alat i coronat i en la seva part inferior figura la paraula **CORREOS**.

**PRINCIPAT D'ANDORRA. ANY 1993
NATURA**

Fecha de emisión: 25 de marzo 1.993.
Impresión: Huecograbado policolor.
Papel: Estucado, engomado, fosforescente.
Formato: 40,9 x 28,8 mm.
Dentado: 13 3/4.
Valor facial: 28 pesetas.
Efectos en pliego: 24
Tirada: 550.000

La sèrie **Natura** del Principat d'Andorra, representa el bolet conegut com Rossinyol (*Cantharellus Cibarus*). Prou freqüent en terres andorranes, és de color groc d'ou o taronja, amb barret en forma d'embut i peu curt.

Micología

Fecha de emisión: 18 de marzo 1.993.
Impresión: Huecograbado policolor.
Papel: Estucado, engomado, fosforescente.
Formato: 40,9 x 28,8 mm.
Dentado: 13 3/4.
Valor facial: 17 - 17 - 28 - 28 pesetas.
Efectos en pliego: 50.
Tirada: Ilimitada.

Aquesta sèrie composta per quatre segells, representen altres tantes classes de bolets comestibles europeus.

* 17 pts. **Matacandelas** (*Lepiota Procera*). És un bolet de gran tamany, barret en forma de para-sol, de color blanc, amb escates de color terrós i peu llarg i fibrós. Es troba a l'estiu i tardor en boscos de coníferes.

* 17 pts. **Oronja** (*Amanita Caesarea*). Bolet amb barret de color taronja, quasi semiesfèric, i peu robust i groguenc. Es troba en boscos poc densos entre els mesos de juliol i octubre.

* 28 pts. **Carbonero** (*Russula Cyanoxantha*). Bolet amb barret en forma de copa, de color violeta, verdós i blau, amb taques i peu blanc. Apareix a l'estiu i tardor en boscos de coníferes.

* 28 pts. **Níscalo** (*Lactarius Sanguifluus*). Bolet amb barret vermellós, en forma de copa, amb taques verdoses i peu farinós de color clar. Creix a la tardor i de vegades al començament de l'hivern, en boscos de coníferes.

Memòries d'un antic membre del C.C.R.

El nostre amic Julio Sansano i Roca ens ha enviat un petit llibre escrit per ell que porta com a títol *Memòries del meu pas pel Centre Cultural Recreatiu*. No cal dir que ens ha paregut interessant i reconfortant que després de tants anys en que Julio ha estat lluny de nosaltres aquest ulldeconenc se'n recordi d'aquesta entitat.

De la lectura d'aquest llibre es pot extraure la importància que tenia aquest Centre Cultural en els anys 50, anys difícils per la cultura i per a tantes altres coses.

Aquesta oportunitat de conèixer una mica millor l'ambient que envoltava el moviment cultural i d'esbarjo a Ulldecona no es pot deixar passar i aquesta revista començarà, a partir d'aquest número, a publicar íntegrament aquest llibret, però probablement no de forma successiva, ja que són molts els articles que hem de publicar cada bimestre i no sempre hi ha lloc per a tot, però farem el que podem per donar-lo a conèixer el més prompte possible.

Abans de començar aquestes breus recordances, els tinc que dir, que no tinc la pretensió de fer un historial puntual i cronològic de tots els esdeveniments ocorreguts en el Centre Cultural; amb elles tan sols es preten fer una narració sincera, agradable i emotiva, d'allò que vaig viure durant quasi vint anys que vaig pertànyer a l'entitat. D'aquests vint anys, al menys vuit, els vaig passar portant els llibres de tresorer de l'entitat i fent els rebuts per als socis cada mes, per a la cobrança. Potser que alguns dels que van viure aquells esdeveniments, al llegir aquestes recordances pensaran, amb raó, que les coses no foren tan boniques, fins i tot, es pot pensar que van succeir d'una altra manera, però... si alguna cosa algú la troba diferent, és clar, serà perquè ell la va viure des d'un altre punt de vista, amb uns altres fets que li passaren a ell. Jo tan sols tinc que dir, que tots els anys que vaig pertànyer al Centre Cultural, van ser els millors de la meua vida.

Per a tot el jovent, arriba un moment en la seva existència, en que es troba amb diferents camins: un pomell de camins, on el jove es queda sorprès pel misteri silencios dels esdeveniments que s'obren al seu futur. Endevinar en aquella cruïlla de paranys de què es compona el demà de la vida, per a escollir el més apropiat, és, per un jove, l'obstacle més perillós i de més difícil elecció.

Jo penso, amb tota la sinceritat que em dicta la bategada emocionada del meu cor, que en el seu moment, per a mi, al entrar a formar part del Centre

Cultural, es van marcar d'una manera molt positiva les dreteres de la meua vida.

I també vaig tenir la sort, tant jo com els altres companys, de tenir al nostre costat a unes persones que, ademés de mestres, van ésser amics, com Pere Sans, Vicent Albiol o, el mateix Rafí, dels que tan sols es podien aprendre coses bones per la seva honestedat, honradesa i afició per tot el que feien. La vida a Ulldecona a principis de l'any 1950 era tranquil·la i repetida. La diversió més assolida pel jovent del poble, consistia en passejar pel carrer Major. I l'únic espectacle de que podien gaudir els Ulldeconencs era el cinema. Cine Savoï, un local entranyable per a tots.

Diumenges d'hivern amb la sessió doble de la tarda, dues pel·lícules i "Noticario No-Do". Impossibile d'entrar si no hi estaves abonat. Quan en la pantalla la gent s'engrescava amb la bellesa exhuberant de la Rita Hayworth en la pel·lícula "Gilda" amb l'escena -en aquell temps- super eròtica, en que cantant aquella cançó tan pegadissa de "Amado mío", es treia els guants.

Quan Pepe Blanco i les seves cançons s'escoltaven a totes les hores. Quan Antonio Machín li cantava a tots els angelets negres, aquella dels que mai ningú se'n recordava. Quan felicitàvem a les nostres promeses i als nostres avis o amics, per la festa dels seus sants, mitjançant aquella emisora de ràdio que s'escoltava per tot arreu amb aquell "aquí ràdio Andorra". Quan es feia el ball al mercat

a les festes de Sant Lluç, amb "Bartral y su orquesta", amb aquells músics fabulosos, com Joaquin Riba, saxo i violí; Ximo Jota, amb la seva trompeta màgica; Queco i el seu saxo meravellós... Quan el Centre Cultural Recreatiu, feia a l'escenari del Savoï aquelles obretes teatrals per als seus associats...

1950. Per aquell temps vaig entrar a formar part del Centre Cultural Recreatiu.

Aleshores jo tenia una gran afició pel teatre, el cinema i la poesia, i va donar la casualitat de que un amic meu i company de treball que li deien Benjamín, em va convidar per assistir a una vetllada de teatre de les que, habitualment, ofería el Centre als seus socis. L'obreta que es representava, estava interpretada pels components del grup escènic del Centre, i, francament, vaig quedar gratament sorprès pel treball tan bonicament portat a terme pels integrants d'aquell quadre escènic en la interpretació d'aquella obreta.

El meu amic Benjamín em va animar per a que em fes soci del Centre, ja que ell hi sabia de les meves aficions al teatre. Ja no m'ho vaig pensar més, aquella mateixa nit li vaig donar el nom i cognoms per a que em fessin soci i així poder entrar a formar part d'aquell quadre escènic que tant m'il·lusionava. Entrar a formar part d'aquell món que era per a mi tan subjugant: el teatre, el cant i la poesia!

El meu amic em va dir que ja hi formava part del Centre Cultural Recreatiu i una nit, tot avergonyit, em vaig presentar al local social que tenia el Centre al "Carrer de l'Embut", dalt del "Café Sport". Vaig estar presentat al director del coro Vicent Albiol, que em va rebre amb molta senzillesa i amabilitat (potser que aquella acollida ha estat la causa de que molts anys després, encara es manté l'amistat entre nosaltres dos) i aquella nit vaig tenir una agradable sorpresa, ja que Vicent, el director del coro, em va dir que des d'aquell moment, quedava integrat, com una veu més, en el grup de veus dels cantaires del Centre.

Jo, la veritat és que em vaig fer soci de l'entitat pel cuc del teatre, i francament, quan em van dir que fes de cantaire, em vaig quedar sorprès, però, gratament sorprès! Em vaig sentir content, orgullós, important... jo què sé... perquè... quasi res, estar de cantaire en el coro del Centre Cultural! Amb la direcció de Vicent Albiol, i al costat de cantaires com Lluç Sales, Batiste Prades, els germans Arnau, Andreu, Maulin, Ausensi, Pepito Jota, i... tants que ara no recordo!

Al mes i mig de pertànyer al coro, van aplegar les festes de Pasqua. Per aquells temps, hi havia la costum en els pobles de sortir el dissabte de Pasqua per la nit a cantar les caramelles per tots els indrets

del poble.

Saludem amb cançons que el bon temps es aquí, que la Pasqua ha arribat amb estat, d'amor i alegria...

Jo, com és natural, de cançons no en sabia quasi bé cap, però també hi vaig formar part del grup de cantaires aquella nit, jo no cantava, tan sols, en alguns moments, m'atrevia a obrir la boca i, baixet, molt baixet per a que la meua veu no fes una trencadissa en l'armonia d'aquelles veus que cantaven com els àngels, feia l'acompanyament amb un la, la, la...

Però jo, per bé que aquella nit no vaig obrir la boca per a cantar, també vaig servir per alguna cosa, ja que vaig ésser nomenat per portar la cistelleta. Aquesta la portàvem per a que en els llocs on es cantava ens lloguessin. El lloguer consistia en una quantitat de diners que voluntàriament, posaven des del balcó a la cistelleta, als qui se'ls feia la serenata.

Així anàvem donant voltes pel poble, acompanyats per la gent que ens seguien per escoltar als cantaires. Quantes en sabien! Quina dolça modula! Quin só més afinat!

Al voltant de les dues de la matinada, la gent que ens seguia, ens va començar a deixar. Jo vaig pensar: "pronte ens anirem a dormir". Quan ja no hi quedava ningú dels seguidors, digué un dels vells cantaires:

-Bé xicots, ara comença la cosa-

I tal que va ser així! Xiquet de Déu! Com aguantaven aquells cantaires! Quina raça d'homes! Eren tot cor, afició i una il·lusió sens límits! Al relotge del campanar del poble van sonar les quatre de la matinada... i aquells homes pareixia que llavors començaven.

Jo, cansat de trepitjar el poble d'un costat a l'altre, i mort de son, en un dels moments en què vaig ser alliberat de la cistelleta, em vaig esmunyir silenciosament entre les ombres acollidores de la nit, corrent de pressa a posar-me al llit.

El Centre Cultural Recreatiu tenia la seva llar social en un local situat al mateix centre del poble, un local gran i acollidor. Allí es feien els assajos de la masa coral una vegada a la setmana. Al local hi havia un piano ja vell, i algunes cadires no tan velles.

Tot aquell entusiasme i aquell donar-se en la nit del cant de les caramelles, després quan aplegava l'hora dels assajos, es diluïa com neu de maig, davant del disgust del director Vicent Albiol, al veure que tan sols hi acudien sis o set cantaires cada setmana i... quasi bé, sempre els mateixos.

EL ROMANÍ

(Rosmarinus officinalis)

I Part

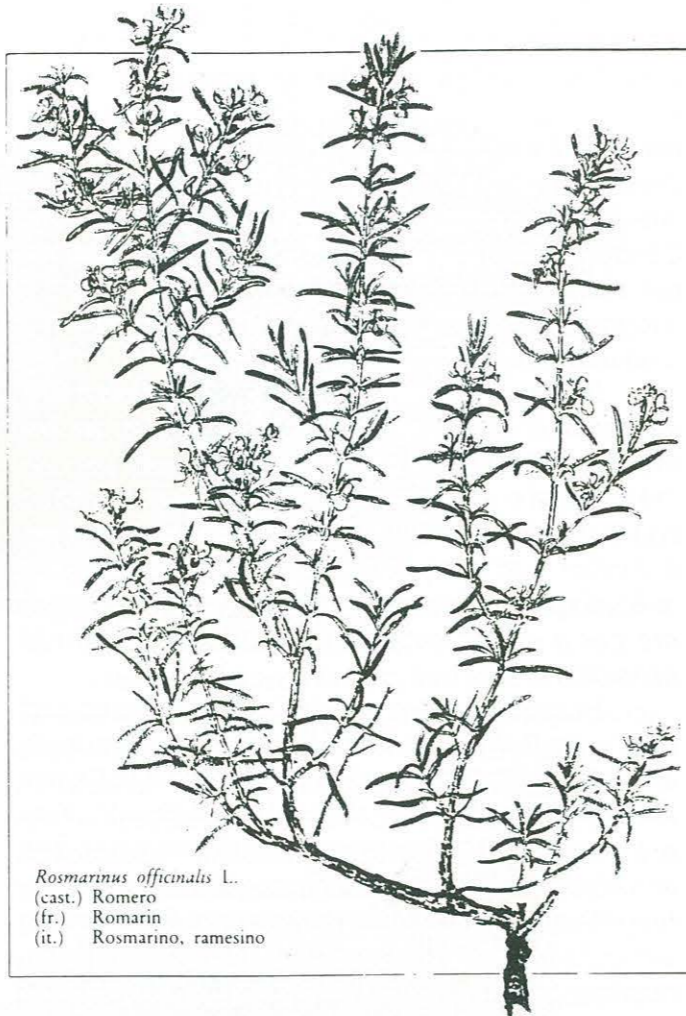
EL ROMANÍ

El romaní, rosada de mar, com significa el seu nom botànic, va fruir d'un gran privilegi entre grecs i romans pels seus usos múltiples en gastronomia, cosmètica, perfumeria i medicina. La planta era considerada sagrada i màgica, i els antics n'oferien les branques aromàtiques a les seves divinitats.

Quan va ser introduïda a Europa no va faltar a cap jardí medieval. Es creia que allunyava els dimonis i que donava l'alegria, la felicitat i l'eterna joventut.

És, com es veu, una de les nostres més antigues herbes i, tan privilegiat fou el lloc que ocupà en moltes d'aquestes antigues cultures, que, fins i tot, va ser consagrat a Venus i es creia que atorgava l'eterna joventut. Els romans veien en aquesta planta, de fulla sempre verda, el símbol del record i de la fidelitat, i així les núvies en duïen sempre en llurs ornaments nupcials. Els grecs utilitzaven aquesta "flor de l'Olimp" com a encens aromàtic i els estudiants n'usaven perquè suposaven que reforçava la memòria. Així és com: "Tens el romaní per a recordar" - diu l'Ofèlia a Hamlet, quan la noia estava prop de la follia. Això era perquè, en temps de Shakespeare, la gent creia que el romaní era un bon remei per a millorar la memòria. Segons diuen, la reina Elisabet d'Hongria, vella i malalta, recuperà la salut i la joventut gràcies al romaní. La recepta d'aquest elixir es pot preparar fàcilment mesclant l'essència del romaní amb l'espígol i menta-poliol.

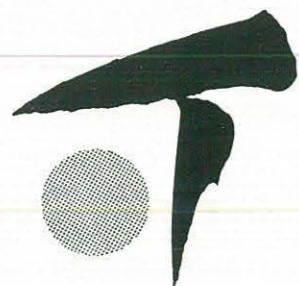
Una llegenda conta que Maria, en la seva

Rosmarinus officinalis L.
(cast.) Romero
(fr.) Romarin
(it.) Rosmarino, ramesino

fugida a Egipte, va estendre el seu mantell d'atzur sobre la mata del romaní, i que, de llavors ençà, aquelles flors que abans eren blanques esdevingueren de color blau.

El romaní floreix gairebé tot l'any i atreu a les abelles, que n'elaboren una deliciosa mel.

Caixa Tarragona

Què és el romaní?

Deixant de banda llegendes i mitologies, molt apreciat i de tothom conegut és el romaní, un arbust de mig metre a un metre d'alcària, però que pot assolir els dos metres si troba bones condicions per al seu desenvolupament. És una planta molt aromàtica, d'olor forta i agradable, verda tot l'any.

Les branques fustívoles i amb l'escorça esquerdada, acostumen a dreçar-se cap amunt, encara que algunes vegades les trobem ajagudes a terra.

Les fulles, que neixen oposades, són lineals i endurides (de 2-3 cm. de llargada per 3 mm. d'amplada), revoltes, d'un verd intens per sobre i blanques, espessament peludes, a la cara inferior.

Contràriament a la majoria de les plantes, el romaní el podem trobar florit gairebé tot l'any. Tanmateix, les èpoques de màxima floració són, l'una a la tardor i començament de l'hivern i, l'altra, al final de l'hivern i entrada de la primavera.

Les gràcils i delicades flors són de color blau pàlid (rarament blanques), amb taques violàcies allargades. Neixen reunides en petits grups a l'axil·la de les fulles.

El calze és acampanat, nu a la gola i amb dos llavis, el superior oval, i l'inferior, partit en lòbuls lanceolats. La corolla també té dos llavis, el superior escotat, i l'inferior, amb tres lòbuls, el del mig molt ample i apertinat, on es posen els insectes que la planta atrau amb la

seva flaire. Els llargs estams, clarament visibles, tenen les anteres molt juntes i s'alcen acompanyades d'un llarg estil bifid.

El romaní, arbust típicament mediterrani, és abundantíssim als paratges naturals de Catalunya. Amant del sol i de l'eixut, defuig del bosc espès i s'estén formant brolles o matollars on sovint és l'espècie dominant, per vessants, collades i turons assolellats de terra baixa i muntanya poc elevada. A partir dels 600 o 700 metres d'altitud es va enrarint fins a desaparèixer en cotes dels 1.500 m.

"de flors de romaní i de noies per casar, tot l'any n'hi ha", diu l'adagi popular català.

VENDA I PROGRAMACIÓ D'ORDINADORS
TELEX
TELEFAX
SISTEMES DE DICTAT, etc.

Major, 124
Telèfon (977) 72 04 39
43550 ULLDECONA
(Tarragona)

DISTRIBUIDOR AUTORITZAT
DE
PHILIPS INFORMATICA Y COMUNICACIONES, S.A.

PHILIPS

ESTIMAR LA NATURA

Atès el seu caire calcícol, és més freqüent a les terres amb calç del Principat, i no abunda tant a les contrades predominantment granítiques o silíciques. Normalment indica, als llocs on prospera, la presència d'afloraments de materials que contenen calç.

En el nostre jardí

Com la majoria de les plantes aromàtiques, també la podeu cultivar a casa en testos o jardineres. Prepareu una barreja de terra de jardí o de bosc, sorra i colçobre triturat o calç.

En podeu plantar un esqueix a la primavera o a la darrerria de l'estiu. No cal regar-la massa sovint i no us oblideu de col·locar-la en un lloc airejat i assolellat.

Si no voleu que la mata es faci massa alta, tal·leu-li els brots tendres de les puntes més altes i així n'obtindreu una de compacta i baixa.

La flaire del romaní és intensa. Amb la més lleu alenada d'aire ens arriba l'olor. Quan hi passem pel costat i els nostres vestits freguen la planta, l'aroma que desprèn és penetrant i agradable.

Floreix pràcticament durant gairebé tot l'any i, com diu el refrany: "de flors del romaní i de noies per casar, tot l'any n'hi ha".

Algunes utilitats

Amb aquestes condicions en podem trobar sempre de fresc, però si el volem assecar tingueu la precaució de collir-lo cap a migdia, quan el sol haurà assecat la rosada de la nit. Escolliu, doncs, un dia sec i assolellat. Cal penjar els brots en ramets en un lloc airejat i sec. Lluny de l'escalfor del sol. Si la planta s'humiteja, agafarà mal gust i no la podreu utilitzar. Les flors es poden treure i assecar apart, tenint, però, cura de no amuntegar-ne massa.

Una vegada seca, guardeu-la en un lloc fresc i sec, lluny de la claror, en pots de vidre o fusta.

EL ROMANÍ

(Fragment)

*Romaní del caminet,
herba humil, floreta blava.
Vora la vinya has crescut,
entre el mar i la muntanya.*

*Per les feixes he pujat,
amb la meva enamorada.
Lla baix, la blavor del mar
era, esqueixada de barques
i, més ençà, el cirerer
el seu ombradiu ens dava.
Per donar-nos més delit
la teva olor ens encisava.
-No us gireu a guaitar el mar
que ara sou a la muntanya-.
Romaní del caminet,
herba humil, floreta blava.*

Tomàs Garcés (N. 1901)

Del romaní a la cuina s'utilitzen les flors i les fulles. Com que és una planta d'olor molt penetrant i és lleugerament amarga, cal usar-la amb moderació. Empreu les fulles tendres i seques. Si s'empra seca, millor és polvoritzar-la.

Podeu usar-la fresca o seca per a l'arròs patates al forn, brous vegetals, suc de verdures crues, bolets, purés de pèsols i espinacs i en qualsevol adob per a carn i escabetx.

Le fulles fresques de romaní són un excel·lent condiment. És preferible d'afegir-les en acabar-se la cocció per evitar l'evaporació de l'essència. D'aquesta manera no sols obtindreu l'excel·lent sabor sinó que us ajudaran a fer una bona digestió.

Una vegada cuit el plat i deixat refredar, retireu el romaní perquè, si passa molta estona amarga una mica.

1a SETMANA DE CULTURA CATALANA

El CCR participará juntament amb altres associacions del nostre poble a la **1a Setmana de Cultura Catalana**, que tindrà lloc a la nostra vila a finals de maig i principis de juny. Està previst que la nostra participació en aquesta Setmana Cultural organitzada per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament sigui la següent:

Dia 29 de maig (dissabte): a les 22,30 h.

TEATRE.

Actuarà el Grup de Teatre Popular de Sant Jaume de d'Enveja amb l'obra **Viatge de Nuvis**.

Dia 30 de maig (diumenge): a les 18,30 h.

TEATRE.

Actuarà el Grup de Teatre Gresol d'Alcanar amb l'obra **Matèria Reservada**, de Hugh Whitmore.

Dia 5 de juny (dissabte): a les 22,30 h.

TEATRE.

Actuarà el Grup de Teatre La Tartana de Paüls amb l'obra **Leila, on vas?**

Dia 6 de juny (diumenge): a les 18,30 h.

FESTIVAL INFANTIL.

També la Secció de Muntanya està preparant una sortida per aquestes dates, i encara que no és segur, podria ser que es fes una excursió al Montsià

Fundat l'any 1947

EDITAT AMB LA COL·LABORACIÓ DE LA DIPUTACIÓ DE TARRAGONA I DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DIRECTOR:

Josep A. Làzaro Puente

CONSELL DE REDACCIÓ:

Jaume Coll Arnau
Francesc Itarte Vericat
Joan J. Roca Labernia
Anabel Folch Millán
Josep Castell Puñet
Josep Mª Alzamora Sanz
Josep Lluís Cabañas Vidal

DIBUIXOS

Joan Riba Costes

NOTA:

El Consell de Redacció agraeix totes les col·laboracions, però es reserva el dret de la seva publicació.

Aquesta revista, no es fa responsable de les publicacions que no vagin signades pel Consell de Redacció

L'exclusiva responsabilitat del text publicat ve identificat per la seva firma.

Edita: Centre Cultural i Recreatiu d'Ulldecona.
CIF G-43.103.332
Major, 147, 1r.
Apartat de Correus 52
Tel. 72 03 37
43550 ULLDECONA

Dep.Leg.: T-1227-1982

Víctor, Taller Gràfic la Sénia

1993
J u n y

23

Dimecres

Nit de Sant Joan

*Dia 23 de juny, dimecres
Nit de Sant Joan*

**Coca i Moscatell
gratis per a tots el socis.**